

CHRISTIAN ARCHAEOLOGICAL SOCIETY
ACADEMIC SOCIETY FOR THE STUDY OF BYZANTINE AND
POST-BYZANTINE ARCHAEOLOGY AND ART
FOUNDED 1884

**45th Symposium on Byzantine
and Post-Byzantine Archaeology and Art
Athens, 23-25 April 2026**

**THE 2026 ONE-DAY THEMATIC CONFERENCE IS DEDICATED
TO THE MEMORY OF PROFESSOR EMERITA MARIA
CONSTANTOUDAKI-KITROMILIDES**

**Christian and Byzantine Museum
Periodical Exhibition Hall
22 Vassilissis Sofias Ave., Athens (metro: Evangelismos)**

Organizing and Academic Committee of the 45th Symposium of the ChAE, Athens 2026:

Angeliki Katsioti president (vice-president of the ChAE)

Georgios Pallis secretary (general secretary of the ChAE)

Ioanna Stoufi-Poulimenou treasury (treasury of the ChAE)

Anastasia Drandaki coordinator of the thematic conference (member of the Board of the ChAE)

Members: **Klimis Aslanidis, Maria Kazanaki-Lappa, Nikolaos Fyssas** (members of the Board of the ChAE), **Ioanna Bitha** (president of the ChAE)

P R O G R A M M E

Thursday 23 April 2026

8:45 Reception of the attendees

Thursday 23 April 2026

First Morning Session (9:00-11:15)

LATE ANTIQUITY – BYZANTINE PERIOD

**ICONOGRAPHY / URBAN PLANNING / ARCHAEOLOGICAL FINDS
/ INSCRIPTIONS**

CHAIRS: Nikolaos Gioles, Georgios Pallis

9:00 Opening of the Symposium / Greetings (in Greek)

9:30 Georgios Deligiannakis, Aspects of the comic in the art of Late Antiquity (in Greek).

9:45 Nikolaos-Emmanouil Michail, Delos during the Early Christian period: architecture, urbanism and the AU-DeLA research project (in Greek).

10:00 Georgia Delli, “West Area of Samos Archaeological Project”: Preliminary presentation of archaeological data from Late Antiquity and the Byzantine Period (in Greek).

10:15 Andrea Torno Ginnasi, The Elephant Chariot at the Golden Gate of Constantinople: An exotic agent of Byzantine victory.

10:30 Evangelia Karagianni, Fragment of an inscribed marble mensa from the Archaeological Museum of Almyros: a new reading (in Greek).

10:45 Manos Tsikourakis, An unknown Byzantine inscription from the Bode Museum in Berlin (in Greek).

11:00 Discussion

11:15 Coffee Break

<p>Thursday 23 April 2026 Second Morning Session (12:00-13:30) BYZANTINE PERIOD ARCHITECTURE / FORTIFICATIONS CHAIRS: Stavros Mamaloukos, Demetrios Athanasoulis</p>
--

12:00 Giuseppe Belsito, The “Cuba” of Sicily: an open debate on the origin and functions of these unique Byzantine architectural structures of the Sicilian rural areas.

12:15 Georgios Velenis, Matters relating to the fortification of Little Thessalonike (the so-called ‘Acropolis’) (in Greek).

12:30 Konstantinos T. Raptis, Byzantine Thessalonica after the 813-820 earthquake: strategies, measures and rehabilitation works towards urban recovery (in Greek).

12:45 Georgios Fousteris, The zone of arched openings at the base of the Rotunda dome. Windows or balconies? (in Greek).

13:00 Petros Koufopoulos and Marina Myriantheos, Observations on the architecture of the Holy Grotto in the Basilica of the Nativity in Bethlehem (in Greek).

13:15 Discussion

13:30 Coffee Break and Light Lunch

Thursday 23 April 2026

First Afternoon Session (14:30-16:15)

**BYZANTINE PERIOD / THE PERIOD AFTER THE FALL OF
CONSTANTINOPLE**

***EXCAVATION FINDS / CERAMIC / TOPOGRAPHY /
ARCHITECTURE***

CHAIRS: Konstantinos T. Raptis, Anastasia Yangaki

14:30 Magdalina Fekou, Middle Byzantine cemetery of Anargyroi, Florina: burial practices and spatial analysis (in Greek).

14:45 Katerina Chamilaki, Byzantine and imported pottery from Nafpaktos, 11th to 14th century. An overview (in Greek).

15:00 Evangelos Papathanassiou, Thermes' thermal springs (in Greek).

15:15 Sotiris Voyadjis, Georgia Makrynori and Varvara Papadopoulou, New evidence about Panagia Paregoretissa in Arta (in Greek).

15:30 Xeni Simou, The church of Hagios Theodoros Stratelates at Kalianoi-Psari Corinthia (in Greek).

15:45 Michail Papavarnavas, Design, typology, and construction in the post-Byzantine monastic architecture of Western Greece (in Greek).

16:00 Discussion

16:15 Coffee Break

Thursday 23 April 2026

Second Afternoon Session (16:45-18:00)

BYZANTINE PERIOD

ICONOGRAPHIC ISSUES

CHAIRS: Ioanna Stoufi-Poulimenou, Nikolaos Fyssas

16:45 Andrea Pambuku, "A Cross at the Crossroads": Interpreting Cross A02 from the church of the Holy Trinity in Berat, Albania.

17:00 Nikitas Passaris, Persian saints: their depiction in Byzantine art and their cult. The examples of Saint James the Persian and Saint Anastasius the Persian (in Greek).

17:15 Anastasia Tsacheiridou, “Whoever dwells in the shelter of the Most High”
(Psalm 90/91): Psalms and apotropaic practices in Early Byzantine Minor Art
(in Greek).

17:30 Christodoulos Ntavonis, The iconography of the “Coronation Coins” of Levon
I the Magnificent: divine legitimation and secular models of a royal ideology
(in Greek).

17:45 Discussion

18:00 End of the first day of the Symposium

Friday 24 April 2026

8:45 Reception of the attendees

The One-Day Thematic Conference of the 45th Symposium of the ChAE
dedicated to the memory of Professor Emerita
Maria Constantoudaki-Kitromilides

ARTISTIC CONNECTIONS BETWEEN THE BYZANTINE WORLD AND
ITALY FROM THE FOURTH CRUSADE TO THE SURRENDER OF
CANDIA TO THE OTTOMANS (1204-1669)

Friday 24 April 2026

First Session of the Thematic Conference (9:00-11:00)

GENERAL ISSUES / ARCHITECTURE

CHAIRS: Angeliki Katsioti, Klimis Aslanidis

9:00 Introduction to the Thematic Conference – Greetings

9:30: Anastasia Drandaki, Byzantine questions and Western influences:

Historiographical perspectives in the dialogue between Byzantine and Italian art
(Major Paper) (in Greek).

10:00 Michalis Olympios, What have we learned about the ecclesiastical architecture of the Latin East in the Last twenty-five years? (Major Paper) (in Greek).

10:30 Stavros Mamaloukos, Ecclesiastical architecture in Latin-ruled Southern Greece from the early 13th to the mid-15th century (in Greek).

10:45 Discussion

11:00 Coffee Break

Friday 24 April 2026

Second Session of the Thematic Conference (11:30-14:00)

PAINTING ISSUES

CHAIRS: Anastasia Drandaki, Maria Kazanaki-Lappa

11:30 Michele Bacci, Conceptualizations and experiences of stylistic difference between Italy and Byzantium in the late Middle Ages (Major Paper) (in Greek).

12:00 Maria Vassilaki, The Modena triptych once again (in Greek).

12:15 Robin Cormack, Thinking about El Greco.

12:30 Konstantia Kefala, Triage, Pareidolia and a Mongol: Echoes of Italian painting in the frescoes of the katholikon of Patmos Monastery (in Greek).

12:45 Nano Chatzidakis, Saint Jerome depicted in bust on a small Cretan icon of the Byzantine Museum of Athens (in Greek).

13:00 Nickiphoros (Nicky) Tsougarakis, From Italy to Candia and back again: the case of *Santa Maria di Spagna* (Major Paper) (in Greek).

13:30 Discussion

14:00 Coffee Break and Light Lunch

Friday 24 April 2026

Third Session of the Thematic Conference (15:00-16:15)

*MUSICAL STUDIES / WOOD CARVED ICONOSTASIS / NEW
CRETAN ICONS*

CHAIRS: Platon Petridis, Athanasios Maïlis

15:00 Savvas Prastitis, Learning networks and musical memory: Cypriot scholars in Italy, Hieronymos *Tragodistes* and his musical manuscripts (in Greek).

15:15 Stella Frigerio-Zeniou, Venice – Cyprus: barco – pala d’altare – iconostasis (in Greek).

15:30 f. Dionysios Lykogiannis, archimandrite and Dimitra Nikolia, An unknown icon by Michael Damaskenos in Zakyntos (in Greek).

15:45 Maria Nanou, “Hand of Philotheos the Hieromonk”: Icon of Saint Demetrius enthroned from the Velimezis Collection at the Aikaterini Laskaridis Foundation, donated by the Margaritis and Makris families (in Greek).

16:00 Discussion

16:15 Coffee Break

Friday 24 April 2026

Fourth Session of the Thematic Conference (16:30-18:00)

PAINTING ISSUES / IDEOLOGY / MATERIAL CULTURE

CHAIRS: Maria Vassilaki, Michele Bacci

16:30 Teodoro De Giorgio, Saint Nicholas, “Palladium” of Salento: monumental images and frontier identity between Byzantium and Italy (13th-15th centuries).

16:45 Guoda Gediminskaitė, Iconographical and ideological mobility between Constantinople and Crete in the second half of the fourteenth and early fifteenth centuries: Anthimos the Confessor as a Case Study.

17:00 Vasiliki (Vicky) Foskolou, The research project at the University of Crete: “Ex-Materia: Exploring the material culture of Venetian Crete in the late Middle Ages (13th–15th centuries)”. A preliminary presentation (in Greek).

17:15 Discussion

17:30 End and concluding remarks of the thematic conference

Friday 24 April 2026

ANNUAL EVENT

OF THE CHRISTIAN ARCHAEOLOGICAL SOCIETY

COORDINATORS:

Sophia Kalopissi-Verti, Georgios Pallis, Maria Kazanaki-Lappa

AWARDS CEREMONY OF THE NIKOLAOS V. DRANDAKIS PRIZE 2026

(sponsored by Sharon E. J. Gerstel and Anthi Andronikou)

AWARDS CEREMONY OF THE MARIA S. THEOCHARI PRIZE 2026

(sponsored by the Pericles S. Theocaris Foundation)

BOOK LAUNCH of the Christian Archaeological Society Publications

(sponsored by AIGEAS and the Pericles S. Theocaris Foundation)

19:00 End of the second day of the Symposium

Saturday 25 April 2026

8:45 Reception of the attendees

Saturday 25 April 2026

First Morning Session (9:00-11:45)

BYZANTINE PERIOD

*ICONOGRAPHY / MONUMENTAL PAINTING / ARCHIVAL
RESEARCH*

CHAIRS: Sophia Kalopissi-Verti, Nano Chatzidakis

9:00 Opening of the last day of the Symposium

9:15 Dimitris Chatzilazarou, The Theophany at Latomou Monastery: iconographic origin and symbolic significance (in Greek)

9:30 Alevtina Tanu, Unfolding the liturgical meaning of the Vision of Saint Peter of Alexandria in monumental art.

9:45 Demetrios Athanasoulis and Nancy Dile, Panagia Drosiani on Naxos. The 8th century wall-paintings (in Greek).

10:00 Maria Z. Sigala, The church of Taxiarchis (Archangel) of Messaria, Andros, after the completion of the restoration of its fresco decoration (in Greek).

10:15 Andromachi Skreka, Angeliki Strati and Eleftheria Papou, The catholicon of the Holy Virgin Mary Mavriotissa in Kastoria. The conservation works and the new research findings (in Greek).

10:30 Nuray Ocakli, Using 15th century Ottoman survey books and 19th century restoration plans for archaeological excavations and conservation of Byzantine cultural heritages in Kastoria.

10:45 Evangelos Fragkotsinos, Healing of body and soul at the church of Hagioi Anargyroi in Kastoria (in Greek).

11:00 Andreas Tsokas, The Hermitage of Saint Athanasios at Great Prespa (in Greek).

11:30 Discussion

11:45 Coffee Break

Saturday 25 April 2026

Second Morning Session (12:00-12:45)

THE PERIOD AFTER THE FALL OF CONSTANTINOPLE

MONUMENTAL PAINTING

CHAIRS: Viktoria Kepetzi, Maria Z. Sigala

11:45 Dionysios Politopoulos, Observations on the iconographic program of the church of Panagia Makrini, Kallithea, Samos (in Greek).

12:00 Michalis Kappas, Civil strife in early fifteenth-century Mani and the church of the Saviour at Bloutsianika, Lagada (in Greek).

12:15 Panayotis Katsafados, The unknown, concluding iconographic program of Christodoulos Kalergis in the Peloponnese: New evidence from the re-examination of written testimonies at the monastery of the Holy Trinity in Briki, Inner Mani (1708) (in Greek).

12:30 Ioannis Vitaliotis and Ahilino Palushi, “Painted in Anno Domini 1649”: The wall paintings of the church of Saints Constantine and Helen in Berat as hypothetical evidence for Linotopi painters in central Albania (in Greek).

12:45 Discussion

13:00-15:05 Break

Saturday 25 April 2026, 13:00-15:00

**ANNUAL GENERAL MEETING OF THE MEMBERS
OF THE CHRISTIAN ARCHAEOLOGICAL SOCIETY**

Saturday 25 April 2026

Poster Presentation

THE PERIOD AFTER THE FALL OF CONSTANTINOPLE

CRETAN ICONS

COORDINATOR: Ioanna Bitha

15.05 Chryssavgi Koutsikou, Signed Cretan icons from a private Athenian collection (in Greek).

Saturday 25 April 2026

First Afternoon Session (15:15-16:45)

**BYZANTINE PERIOD / THE PERIOD AFTER THE FALL OF
CONSTANTINOPLE
ICON PAINTING**

CHAIRS: Ioanna Bitha, Konstantia Kefala

15:15 Alexandros Anagnostopoulos, Composite two-sided icon with the Virgin, Prophets and the Crucifixion from Tetralofos near Kozani, Macedonia (in Greek).

15:30 Elena Saenkova, The icon of “Virgin Glykophilousa with the Great Feasts” (late 14th – early 15th century) from the Patriarchate of Jerusalem: its dating and iconographic programme peculiarities (in Greek).

15:45 Andromachi Katselaki, *Angelus Byzamanus Cad[iotus]*: Triptych wing depicting Saint Jerome in the Velimezi Collection at the Aikaterini Laskaridis Foundation, donated by the Margaritis and Makris families (in Greek).

16:00 Nikolaos Bonovas, Unknown triptych dated in 1694, a work of the high priest Joasaph from Aleppo, Syria (in Greek).

16:15 Maria Antoniou, A maritime miracle and the hope of salvation from purgatory in an unknown votive icon from the Ionian Islands (in Greek).

16:30 Discussion

16:45 Coffee Break

Saturday 25 April 2026

Second Afternoon Session (17:00-19:00)

**THE PERIOD AFTER THE FALL OF CONSTANTINOPLE
WATERMARKS / ARCHIVAL RESEARCH / EMBROIDERY /
HERALDY / SCULPTURE / HISTORIOGRAPHY**

CHAIRS: Vicky Foskolou, Tenia Rigakou

17:00 Eleftheria Voltyraki and Vaïa Nestoridou, Watermarks: evidence of memory, witness of authenticity (in Greek).

17:15 Nasa Patapiou, Unknown evidence for a medieval mansion in occupied Nicosia (in Greek).

17:30 Michalis Lychounas, Old embroidery on new fabrics: stories of conservation management 18th century ecclesiastical embroidery (in Greek).

17:45 Dionysios Angelis, An enigmatic western coat of arms from Kavassila, Iliia (in Greek).

18:00 Georgios Zoumbos and Spyros Karydis, Giuseppe Torretti's angel and the church of Pantocrator in the city of Corfu (in Greek).

18:15 Vangelis Maladakis, Kurt Weitzmann on Mount Athos. Unpublished archival documents from the Princeton collections (in Greek).

18:30 Discussion

**18:45 End and concluding remarks of the 45th Symposium on
Byzantine and Post-Byzantine Archaeology and Art of the
Christian Archaeological Society**

19:00 End of the third and last day of the Symposium

**The Administrative Board of the Christian Archaeological Society
warmly thanks the Byzantine and Christian Museum for supporting its work
and the hosting of our Symposium in its historical headquarters.**

ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1884

**45ο Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής
Αρχαιολογίας και Τέχνης
Αθήνα, 23-25 Απριλίου 2026**

**Θεματική Ημερίδα αφιερωμένη στη μνήμη της ομότιμης
καθηγήτριας Μαρίας Κωνσταντουδάκη-Κιτρομηλίδου
Παρασκευή 24 Απριλίου 2026**

**Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο
Αίθουσα Περιοδικών Εκθέσεων
Λεωφ. Βασ. Σοφίας 22, Αθήνα (μετρό: Ευαγγελισμός)**

Επιστημονική – Οργανωτική Επιτροπή του 45ου Συμποσίου ΧΑΕ, Αθήνα 2026

Αγγελική Κατσιώτη, πρόεδρος (αντιπρόεδρος Δ.Σ. ΧΑΕ),
Γιώργος Πάλλης, γραμματέας (γενικός γραμματέας Δ.Σ. ΧΑΕ),
Ιωάννα Στουφή-Πουλημένου, ταμίας (ταμίας Δ.Σ. ΧΑΕ),
Αναστασία Δρανδάκη συντονίστρια θεματικής ημερίδας (μέλος Δ.Σ. ΧΑΕ),
Μέλη: Κλήμης Ασλανίδης, Μαρία Καζανάκη-Λάππα, Νικόλαος Φύσσας
(μέλη Δ.Σ. ΧΑΕ) και Ιωάννα Μπίθα (πρόεδρος Δ.Σ. ΧΑΕ)

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

Πέμπτη 23 Απριλίου 2026

8:45 Υποδοχή των Συνέδρων

Πέμπτη 23 Απριλίου 2026

Α΄ Πρωινή Συνεδρία (9:00-11:15)

ΥΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ – ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

**ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ / ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ / ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ /
ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ**

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Νικόλαος Γκιολές, Γιώργος Πάλλης

9:00 Έναρξη του Συμποσίου / Χαιρετισμοί

9:30 Γεώργιος Δεληγιαννάκης, Όψεις του κωμικού στην τέχνη της ύστερης
αρχαιότητας.

9.45 Νικόλαος-Εμμανουήλ Μιχαήλ, Η Δήλος της ύστερης αρχαιότητας: ζητήματα αρχιτεκτονικής και πολεοδομίας στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος AU-DeLA.

10:00 Γεωργία Δελλή, «West Area of Samos Archaeological Project»: προκαταρκτική παρουσίαση αρχαιολογικών δεδομένων της ύστερης αρχαιότητας και της βυζαντινής περιόδου.

10:15 Andrea Torno Ginnasi, The Elephant Chariot at the Golden Gate of Constantinople: an exotic agent of Byzantine victory.

10:30 Ευαγγελία Καραγιάννη, Τμήμα ενεπίγραφης μαρμάρινης τράπεζας στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αλμυρού: μία νέα ανάγνωση.

10:45 Μάνος Τσικουράκης, Μία άγνωστη βυζαντινή επιγραφή στο Μουσείο Bode του Βερολίνου.

11:00 Συζήτηση

11:15 Διάλειμμα για καφέ

Πέμπτη 23 Απριλίου 2026

Β΄ Πρωινή Συνεδρία (12:00-13:30)

BYZANTINOI ΧΡΟΝΟΙ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ / ΟΧΥΡΩΜΑΤΙΚΗ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Σταύρος Μαμαλούκος, Δημήτρης Αθανασούλης

12:00 Giuseppe Belsito, The “Cuba” of Sicily: an open debate on the origin and functions of these unique Byzantine architectural structures of the Sicilian rural areas.

12:15 Γεώργιος Βελένης, Ζητήματα οχύρωσης της Μικρής Θεσσαλονίκης (της λεγόμενης Ακρόπολης).

12:30 Κωνσταντίνος Θ. Ράπτης, Η βυζαντινή Θεσσαλονίκη μετά τον σεισμό της περιόδου 813-820: στρατηγικές, μέτρα και έργα αποκατάστασης με στόχο την αστική ανάκαμψη.

12:45 Γεώργιος Φουστέρης, Τα τοξωτά ανοίγματα στη γένεση του θόλου της Ροτόντας. Φωτιστικά ανοίγματα ή θεωρεία;

13:00 Πέτρος Κουφόπουλος και Μαρίνα Μυριανθέως, Παρατηρήσεις στην αρχιτεκτονική του Ιερού Σπηλαίου στη βασιλική της Γεννήσεως στη Βηθλεέμ.

13:15 Συζήτηση

13:30 Διάλειμμα για καφέ και ελαφρύ γεύμα

Πέμπτη 23 Απριλίου 2026
Α΄ Απογευματινή Συνεδρία (14:30-16:15)
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ / ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ
ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ / ΚΕΡΑΜΙΚΗ / ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ /
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Κωνσταντίνος Θ. Ράπτης, Αναστασία Γιαγκάκη

14:30 Μαγδαλίνα Φέκου, Μεσοβυζαντινό νεκροταφείο Αναργύρων Φλώρινας:
ταφικές πρακτικές και χωρική ανάλυση.

14:45 Κατερίνα Χαμηλάκη, Βυζαντινή και εισηγμένη κεραμική στη Ναύπακτο,
11ος-14ος αιώνας. Μια επισκόπηση.

15:00 Ευάγγελος Παπαθανασίου, Ιαματικές πηγές Θερμών.

15:15 Σωτήρης Βογιατζής, Γεωργία Μακρυνόρη και Βαρβάρα Παπαδοπούλου,
Νεότερα για την Παναγία Παρηγορήτισσα της Άρτας.

15:30 Ξένη Σίμου, Ο ναός του Αγίου Θεοδώρου Στρατηλάτη Καλιάνων-Ψαρίου
Κορινθίας.

15:45 Μιχαήλ Παπαβαρνάβας, Σχέδιο, τυπολογία και κατασκευή στη
μεταβυζαντινή μοναστηριακή αρχιτεκτονική της δυτικής Ελλάδας.

16:00 Συζήτηση

16:15 Διάλειμμα για καφέ

Πέμπτη 23 Απριλίου 2026
Β΄ Απογευματινή Συνεδρία (16:45-18:00)
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Ιωάννα Στουφή-Πουλημένου, Νικόλαος Φύσσας

16:45 Andrea Pambuku, “A Cross at the Crossroads”: Interpreting Cross A02 from
the church of the Holy Trinity in Berat, Albania.

17:00 Νικήτας Πάσσαρης, Πέρσες άγιοι: η απεικόνισή τους στη βυζαντινή τέχνη και
η τιμή τους από την Εκκλησία. Τα παραδείγματα του αγίου Ιακώβου του
Πέρση και του αγίου Αναστασίου του Πέρση.

17:15 **Αναστασία Τσαχειρίδου**, «Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ Ὑψίστου» (Ψαλμός 90/91): Ψαλμοί και αποτροπαϊκές πρακτικές σε έργα βυζαντινής μικροτεχνίας της πρώιμης περιόδου.

17:30 **Χριστόδουλος Νταβώνης**, Η εικονογραφία των «νομισμάτων στέψης» του Λεβόν Α΄ του Μεγαλοπρεπούς: θεία νομιμοποίηση και κοσμικά πρότυπα μιας βασιλικής ιδεολογίας.

17:45 **Συζήτηση**

18:00 **Λήξη της πρώτης ημέρας του Συμποσίου**

Παρασκευή 24 Απριλίου 2026

Ειδικό θέμα της ημερίδας του 45ου Συμποσίου της ΧΑΕ
αφιερωμένης στη μνήμη της ομότιμης καθηγήτριας
Μαρίας Κωνσταντουδάκη-Κιτρομηλίδου

Καλλιτεχνικές διαδρομές ανάμεσα στον βυζαντινό κόσμο και την Ιταλία
από την Τέταρτη Σταυροφορία ως την παράδοση του Χάνδακα στους
Οθωμανούς (1204-1669)

8:45 Υποδοχή των Συνέδρων

Παρασκευή 24 Απριλίου 2026

Α΄ Συνεδρία της θεματικής ημερίδας (9:00-11:00)

ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗΣ / ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Αγγελική Κατσιώτη, Κλήμης Ασλανίδης

9:00 Έναρξη της θεματικής ημερίδας – Χαιρετισμοί

9:30 Αναστασία Δρανδάκη, Βυζαντινά ερωτήματα και δυτικές επιδράσεις:
ιστοριογραφικά ζητήματα στον διάλογο βυζαντινής και ιταλικής τέχνης
(Εισήγηση).

10:00 Μιχάλης Ολύμπιος, Τι μάθαμε τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια για την
εκκλησιαστική αρχιτεκτονική της λατινικής Ανατολής; (Εισήγηση).

10.30 Σταύρος Μαμαλούκος, Η εκκλησιαστική αρχιτεκτονική στη λατινοκρατούμενη
νότια Ελλάδα από τις αρχές του 13ου ως τα μέσα του 15ου αιώνα.

10:45 Συζήτηση

11:00 Διάλειμμα για καφέ

Παρασκευή 24 Απριλίου 2026
Β΄ Συνεδρία της θεματικής ημερίδας (11:30-14:00)
ΘΕΜΑΤΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ Αναστασία Δρανδάκη, Μαρία Καζανάκη-Λάππα

11:30 Michele Bacci, Εννοιολογήσεις και εμπειρίες της τεχνοτροπικής ετερότητας μεταξύ Ιταλίας και Βυζαντίου στον ύστερο Μεσαίωνα (Εισήγηση).

12:00 Μαρία Βασιλάκη, Το τρίπτυχο της Μόδενας και πάλι.

12:15 Robin Cormack, Thinking about El Greco.

12:30 Κωνσταντία Κεφαλά, Tیرهگnum, παρειδωλία και ένας Μογγόλος: Απόηχοι της ιταλικής ζωγραφικής στις τοιχογραφίες του καθολικού της Μονής Πάτμου.

12:45 Νανώ Χατζηδάκη, Ο άγιος Ιερώνυμος στηθαίος σε μικρή κρητική εικόνα του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών.

13:00 Νικηφόρος Τσουγκαράκης, Καλλιτεχνικές διαδρομές από την Ιταλία στον Χάνδακα μετ' επιστροφής: η περίπτωση της *Santa Maria di Spagna* (Εισήγηση).

13:30 Συζήτηση

14:00 Διάλειμμα για καφέ και ελαφρύ γεύμα

Παρασκευή 24 Απριλίου 2026
Γ΄ Συνεδρία της θεματικής ημερίδας (15:00-16:15)
ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ / ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΑ ΤΕΜΠΛΑ / ΝΕΕΣ ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Πλάτων Πετρίδης, Αθανάσιος Μαΐλης

15:00 Σάββας Πρασιτίτης, Δρόμοι μάθησης και μουσικής μνήμης: Κύπριοι λόγιοι στην Ιταλία, ο Ιερώνυμος *Τραγωδιστής* και τα μουσικά χειρόγραφα του.

15:15 Στέλλα Frigerio-Zένιου, Βενετία – Κύπρος: barco – pala d'altare – εικονοστάσι.

15:30 π. Διονύσιος Λυκογιάννης, αρχιμανδρίτης και **Δήμητρα Νικολιά**, Μία άγνωστη εικόνα του Μιχαήλ Δαμασκηνού στην Ζάκυνθο.

15:45 Μαρία Νάνου, «Χειρ Φιλοθέου ιερομονάχου»: Εικόνα του αγίου Δημητρίου έnthρονου της Συλλογής Βελιμέζη στο Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, δωρεά των οικογενειών Μαργαρίτη και Μακρή.

16:00 Συζήτηση

16:15 Διάλειμμα για καφέ

Παρασκευή 24 Απριλίου 2026
Δ΄ Συνεδρία της θεματικής ημερίδας (16:30-18:00)
ΘΕΜΑΤΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ / ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ / ΥΛΙΚΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Μαρία Βασιλάκη, Michele Bacci

16:30 Teodoro De Giorgio, Saint Nicholas, “Palladium” of Salento: Monumental images and frontier identity between Byzantium and Italy (13th-15th centuries).

16:45 Guoda Gediminskaitė, Iconographical and ideological mobility between Constantinople and Crete in the second half of the fourteenth and early fifteenth centuries

17: 00 Βασιλική (Βίκυ) Φωσκόλου, Το ερευνητικό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Κρήτης: «Ex-Materia: Εξερευνώντας τον υλικό πολιτισμό της βενετικής Κρήτης κατά την ύστερη μεσαιωνική περίοδο (13ος-15ος αιώνας)». Μια πρώτη παρουσίαση.

17:15 Συζήτηση

17:30 Λήξη και Απολογισμός των εργασιών της θεματικής ημερίδας

Παρασκευή 24 Απριλίου 2026

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(18:00-19:00)

ΣΥΝΤΟΝΙΖΟΥΝ:

Σοφία Καλοπίση-Βέρτη, Γιώργος Πάλλης, Μαρία Καζανάκη-Λάππα

ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ «ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΔΡΑΝΔΑΚΗΣ»

(χορηγία Sharon E. J. Gerstel και Ανθής Ανδρονίκου)

ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ «ΜΑΡΙΑ Σ. ΘΕΟΧΑΡΗ»

(χορηγία Ιδρύματος Περικλή Σ. Θεοχάρη)

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ των εκδόσεων της ΧΑΕ

(χορηγίες της ΑΙΓΕΑΣ και του Ιδρύματος Περικλή Σ. Θεοχάρη)

19:00 Λήξη της δεύτερης ημέρας του Συμποσίου

Σάββατο 25 Απριλίου 2026

8:45 Υποδοχή των Συνέδρων

Σάββατο 25 Απριλίου 2026

Α΄ Πρωινή Συνεδρία (9:00-11:45)

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

**ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ / ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ / ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ
ΕΡΕΥΝΕΣ**

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Σοφία Καλοπίση-Βέρτη, Νανώ Χατζηδάκη

9:00 Έναρξη της τελευταίας ημέρας του Συμποσίου

9:15 Δημήτρης Χατζηλαζάρου, Η Θεοφάνεια της Μονής Λατόμου: εικονογραφική καταγωγή και συμβολική σημασία.

9:30 Alevtina Tanu, Unfolding the liturgical meaning of the Vision of Saint Peter of Alexandria in monumental art.

9:45 Δημήτρης Αθανασούλης και Νάνση Δηλέ, Η Παναγία Δροσιανή στη Νάξο. Η ζωγραφική του 8ου αιώνα.

10:00 Μαρία Ζ. Σιγάλα, Ο Ταξιάρχης Μεσαριάς Άνδρου μετά την ολοκλήρωση της συντήρησης του τοιχογραφικού του διακόσμου.

10:15 Ανδρομάχη Σκρέκα, Αγγελική Στρατή και Ελευθερία Πάπου, Το καθολικό της Παναγίας Μαυριώτισσας στην Καστοριά. Οι εργασίες συντήρησης και τα νέα στοιχεία της έρευνας.

10:30 Nuray Ocakli, Using 15th century Ottoman survey books and 19th century restoration plans for archaeological excavations and conservation of Byzantine cultural heritage in Kastoria.

10:45 Ευάγγελος Φραγκοτσινός, Ιάσεις σώματος και ψυχής στον ναό των Αγίων Αναργύρων Καστοριάς.

11:00 Ανδρέας Τσώκας, Το ασκηταριό του Αγίου Αθανασίου στην Μεγάλη Πρέσπα.

11:15 Συζήτηση

11:30 Διάλειμμα για καφέ

Σάββατο 25 Απριλίου 2026
Β΄ Πρωινή Συνεδρία (11:45-13:00)
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ / ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ
ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Βικτωρία Κέπετζη, Μαρία Ζ. Σιγάλα

11:45 Διονύσιος Πολιτόπουλος, Παρατηρήσεις στο εικονογραφικό πρόγραμμα της Παναγίας Μακρινής Καλλιθέας Σάμου.

12:00 Μιχάλης Κάππας, Ο εμφύλιος σπαραγμός των αρχών του 15ου αιώνα στη χερσόνησο της Μάνης και ο ναός του Σωτήρα στα Μπλουτσιάνικα Λαγκάδας.

12:15 Παναγιώτης Κατσαφάδος, Το άγνωστο, τελευταίο εικονογραφικό πρόγραμμα του Χριστόδουλου Καλέργη στην Πελοπόννησο. Νεότερα στοιχεία από την αναψηλάφηση των γραπτών μαρτυριών στο μοναστήρι της Αγίας Τριάδας στο Μπρίκι της Μέσα Μάνης (1708).

12:30 Ιωάννης Βιταλιώτης και Ahilino Palushi, *Ιστορήθη επί έτους από τοῦ Χριστοῦ, αχμθ' (1649)*: Οι τοιχογραφίες του ναού των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στο Βεράτι, υποθετική μαρτυρία για τη δραστηριότητα Λινοτοπιτών ζωγράφων στη μέση Αλβανία.

12:45 Συζήτηση

13:00-15:05 Διακοπή

Σάββατο 25 Απριλίου 2026
ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ
ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
(13:00-15:00)

Σάββατο 25 Απριλίου 2026
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΠΙΤΟΙΧΙΑΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ
ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΣΥΝΤΟΝΙΖΕΙ: Ιωάννα Μπίθα
15:05 Χρυσουγή Κούτσικου, Ενυπόγραφες κρητικές εικόνες σε ιδιωτική αθηναϊκή συλλογή.

Σάββατο 25 Απριλίου 2026
Α΄ Απογευματινή Συνεδρία (15:15-16:45)
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ / ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ
ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΙΚΟΝΩΝ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Ιωάννα Μπίθα, Κωνσταντία Κεφαλά

- 15:15** Αλέξανδρος Αναγνωστόπουλος, Σύνθετη αμφίγραπτη φορητή εικόνα με την Παναγία βρεφοκρατούσα, προφήτες και την Σταύρωση από τον Τετράλοφο Κοζάνης.
- 15:30** Elena Saenkova, Η εικόνα «Παναγία Γλυκοφιλούσα με σκηνές Δωδεκαόρτου» του τέλους του 14ου – αρχών του 15ου αιώνα από το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων: χρονολόγηση και εικονογραφικές παρατηρήσεις.
- 15:45** Ανδρομάχη Κατσελάκη, *Angelus Byzamanus Cad[iotus]*: Φύλλο τριπτύχου με τον άγιο Ιερώνυμο από τη Συλλογή Βελιμέζη στο Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, δωρεά των οικογενειών Μαργαρίτη και Μακρή.
- 16:00** Νικόλαος Μπονόβας, Άγνωστο τρίπτυχο του 1694, έργο του αρχιερέα Ιωάσαφ από το Χαλέπι της Συρίας.
- 16:15** Μαρία Αντωνίου, Ένα ναυτικό θαύμα και η ελπίδα σωτηρίας από το καθαρτήριο σε μια άγνωστη αναθηματική εικόνα από τα Ιόνια Νησιά.
- 16:30** Συζήτηση
- 16:45** Διάλειμμα για καφέ

Σάββατο 25 Απριλίου 2026
Β΄ Απογευματινή Συνεδρία (17:00-19:00)
ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ
ΥΔΑΤΟΣΗΜΑ / ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ / ΧΡΥΣΟΚΕΝΤΗΤΙΚΗ /
ΕΡΑΛΔΙΚΗ / ΓΛΥΠΤΙΚΗ / ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΝ: Βίκυ Φωσκόλου, Τένια Ρηγάκου

- 17:00** Ελευθερία Βολτυράκη και Βαΐα Νεστορίδου, Υδατόσημα: τεκμήριο μνήμης, μάρτυρας αυθεντικότητας.
- 17:15** Νάσα Παταπίου, Άγνωστα στοιχεία για ένα μεσαιωνικό μέγαρο στην κατεχόμενη Λευκωσία.

17:30 Μιχάλης Λυκούνας, Παλιά κεντήματα σε νέα πανιά: Ιστορίες διαχείρισης έργων εκκλησιαστικής χρυσοκεντητικής του 18ου αιώνα.

17:45 Διονύσιος Αγγελής, Ένας αινιγματικός δυτικός θυρεός από τα Καβάσιλα Ηλείας.

18:00 Γεώργιος Ζούμπος και Σπύρος Καρύδης, Ο άγγελος του Giuseppe Torretti και ο ναός του Παντοκράτορα στο Καμπιέλο της Κέρκυρας.

18:15 Βαγγέλης Μαλαδάκης, Ο Kurt Weitzmann στο Άγιον Όρος. Δημοσίευτα αρχαιακά τεκμήρια από τις συλλογές του Princeton.

18:30 Συζήτηση

18:45 Λήξη και απολογισμός των εργασιών του 45ου Συμποσίου Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

19:00 Λήξη της τρίτης και τελευταίας ημέρας του Συμποσίου

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας
ευχαριστεί θερμά το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο
για την υποστήριξη των εργασιών του και τη φιλοξενία του Συμποσίου μας
στην ιστορική της έδρα.